

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnan kokous 20.10.2025 klo 14.30 -

Asialista

14.30 Puheenjohtaja vsi Kristiina Kokko avaa kokouksen

14.35 Sopimuslissenssijärjestelmän mahdollisuudet tekoälypohjaisen luovan talouden tekijänoikeusristiriitojen sovittelijana, Tuomas Mattila

15.00 Ajankohtaista: Audiovisuaalisiin tuotantoihin kohdistuva maksuvelvoite, Lainsäädännön kansallisten muutostarpeiden arviointi

15:10 EU-asiat: Tanskan puheenjohtajuuskauden ajankohtaiset, EU:n tekoälytoimiston käytäntesäännöt

15.25 Tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittäminen EU-tasolla

15.45 Tekoälyyn liittyvät tekijänoikeudelliset kysymykset (pienryhmät)

16:00 Kokous päättyy

Sopimuslisenssijärjestelmän mahdollisuudet
tekoälypohjaisen luovan talouden tekijänoikeusristiriitojen
sovittelijana (ajankohtaista tutkimusta)

Tekijänoikeusasioiden
neuvottelukunnalle, 20.10.2025

OTT, VTM, FM Tuomas Mattila
Helsingin yliopisto

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ajankohtaista: Audiovisuaalisiin tuotantoihin kohdistuva maksuvelvoite, Lainsäädännön kansallisten muutostarpeiden arviointi

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

EU-asiat

Puheenjohtajamaana toimivan Tanskan kysely

- Kyselyn tavoite: Kerätä tietoa DSM-direktiivin 15 artiklan soveltamisesta ja lissensioinnista sekä kerätä näkemyksiä tekijänoikeuden ja AI:n rajapinnasta.
- Käsittely: keskustelut neuvoston tekijänoikeustyöryhmässä.
- Sidosryhmät: Saimme vastauksia kyselyyn 14 taholta.
- Tanska laatii puheenjohtajan yhteenvedon marraskuussa.

I. LICENCE AGREEMENTS –STATE OF PLAY (ARTICLE 15)

- Ei oikeustapauksia Suomessa.
- Tekijänoikeuslain 25 n §:n mukainen sopimuslisenssi (Lehtijulkaisuun sisältyvän teoksen käyttäminen).
 - Ei vielä lisenssisopimuksia.
- Sidosryhmien näkemykset jakautuivat:
 - Osa kannattaa vapaaehtoisia, kahdenvälisiä sopimuksia, osa kannattaa kollektiivilisenssiointia.
 - Haasteita mm. läpinäkyvyyden puute, heikko neuvotteluasema, epäselvyydet poikkeusten laajuuden suhteen (esim. very short extracts”).

2. Facilitating licence agreements (Article 15)

- **Läpinäkyvyysvelvoitteiden toimeenpano korostuu.**
- **CITF-työ: tekniset ratkaisut (opt-out, metatiedot, jäljitettävyys).**
- Sidosryhmien näkemyksiä:
 - Tarve vahvistaa neuvottelukeinoja
 - Ehdotuksia esim. EU-tason bargaining code, vahvemmat täytäntöönpanokeinot.
 - Vastakkaisena näkemyksenä: mahdollinen sovittelu tulisi pitää vapaaehtoisena ja kevyenä.
 - Yhteinen näkemys: läpinäkyvyys ja pääsy dataan kriittisiä.

3. Licence agreements – State of play (AI)

- **Ei oikeustapauksia eikä voimassa olevia tekoälyn koulutusta koskevia lisenssisopimuksia.**
- **Ei yleistä säännöstä, joka muodostaisi lisensiointikehyksen tekijänoikeudella suojatun sisällön käytölle tekoälyn koulutuksessa.**
- Sidosryhmien näkemyksiä:
 - Muutamilla aloilla havaittavissa tekoälyyn liittyviä lisensiointitoimia, joihin liittyy kumppanuuksia ja sopimuslausekkeita (kahdenväliset sopimukset).
 - Muutamat raportoivat tekemästään valmistelutyöstä, jotka mahdollistaisivat lisensioinnin.
 - Huoli luvattomasta käytöstä -> tarve läpinäkyvyydelle ja valvonnalle.

4. Facilitating licence agreements (AI)

- **Lainsäädännön toimeenpano ja käytännön tekniset toimet korostuvat läpinäkyvyyden ja lisensioinnin tukemiseksi: koneellisesti luettavat metatiedot, yhteentoimivat tunnisteet ja jäljitettävyyshmekanismi.**
- Sidosryhmien näkemyksiä:
 - Yleisesti nähtiin tarve lisätoimille, mutta eriävät näkemykset keinoista:
 - Kannatus: ECL, FOA, rebuttable presumption, AI-ombudsman.
 - Vastustus: pakollinen kollektiivihallinnointi, jäykät mallit.
 - Läpinäkyvyys korostui tässäkin.

5. Protection of image, voice, likeness

- **Ei erityistä sääntelyä AI-kontekstissa; suoja perustuu henkilötietojen suojaan, yksityisyyden suojaan ja sopimukseen.**
- Sidosryhmien näkemyksiä:
 - Huoli deepfakeista ja luvattomasta käytöstä, yhä merkittävämpi kysymys tekoälyn kontekstissa.
 - Näkemykset aiheen kiireellisyydestä ja priorisoinnista jakautuivat.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

EU:n tekoälytoimiston käytäntesäännöt ja läpinäkyvyyslomake

Käytännesääntöjen ja lomakkeen aikataulut

- Valmistelu tekoälyneuvoston työryhmissä syyskuu 2024 – heinäkuu 2025
 - Julkaistiin 10.7.2025; itsenäisten asiantuntijoiden, jäsenvaltioiden ja komission kanssa yhteistyössä laatimat AI mallien kehittäjille vapaaehtoiset käytännesäännöt velvoitteiden noudattamiseksi.
 - Jäsenvaltioiden ja komission AI-toimiston tekemä riittävyysarviointi.
- Läpinäkyvyysslomake hyväksyttiin 24.7.2025.
 - Pakollinen läpinäkyvyysvelvoite
- GPAI sääntöjen soveltaminen alkoi 2.8.2025.

Käytännönsääntöjen lopullinen muoto

- Allekirjoittajat sitoutuvat ottamaan käyttöön ja pitämään ajan tasalla tekijänoikeuspolitiikan, johon sisältyy selkeitä ja käytännöllisiä toimenpiteitä, erityisesti
 - Tunnistettujen piratismisivustojen sulkeminen sisältöscrapingin ulkopuolelle
 - Oikeuksien pidättämisprotokollien kunnioittaminen (ml. robots.txt ja muut yleisesti sovitut protokollat)
 - Oikeasuhteisten ja asianmukaisten toimenpiteiden toteuttaminen tekijänoikeutta loukkaavien tuotoksien osalta
 - Ottaa käyttöön oikeudenhaltijoita koskeva valitusten käsittelyjärjestelmä

Käytännesääntöjen lopullinen muoto...

- Tarkennukset
 - hyperlinkkien luettelon luonti piratismi-sivustoille (joita ei saa käyttää),
 - Helpotetaan osallistavaa prosessia, jossa tunnistetaan **muut asianmukaiset koneluettavat opt-out-protokollat ja sovitaan niistä yleisesti** (ml. uusin, teknisesti toteutettavissa oleva ja laajasti eri kulttuurialoja edustavien oikeudenhaltijoiden hyväksymä).
- Käytännesääntöjen noudattaminen ei tarkoita tekijänoikeuslain noudattamista!

Ohjeistus (tärkeimmät)

- AI-mallien jatkojalostajien tulkitseminen kehittäjiksi syntyy vain, jos ne käyttävät $> 1/3$ perusmallin kouluttamiseen käytetyistä laskennallisista resursseista; useimmat muutokset jäävät nykyisin soveltamisalan ulkopuolelle.
- Vapautukset avoimen lähdekoodin malleista
 - Selvennetään tekoälysäädöksen poikkeusten ehtoja, jotka pitävät avoimen lähdekoodin taakan vähäisenä.
- Käytännesäännöt ja täytäntöönpano
 - Ohjeissa selitetään käytännesääntöjen vapaaehtoisen noudattamisen seurauksista.

Tiivistelmä tekoälymallin koulutusdatasta

- Kolme osiota:
 - taustatieto, datan modaliteetti,
 - datan lähteet +
 - Isot julkisesti saatavilla olevat datasetit: nimi ja linkki; arvio modaliteetin ja koon perusteella, yli 3 % kaikista avoimesti saatavilla olevista lähteistä
 - Muut julkiset datasetit: luonne, modaliteetti, kielellinen, keräysaikaikkuna
 - Verkkolähteistä kerätty data: Isot (lista 10% käytetyistä domain-nimistä, SME:t ja start-upit: 5 % tai 1000 domain-nimeä)
 - datan prosessointitavat (opt-out mekanismien kunnioitus; laiton sisällön poisto)
- Julkaista mallinkehittäjän verkkosivuilla ja olla jaettavissa muutoinkin

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittäminen EU-tasolla

Tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämisverkosto CITF

- CITF on Suomen johtama EU-tasoinen standardointifoorumi
 - Johtaa semanttisen tekijänoikeustiedon kehittämistä kohti avointa oikeuksien tietoverkostoa (Open rights data framework) – ei tuota teknisiä ratkaisuja tai käsittele lainsäädäntöä.
 - Raportoi Neuvoston tekijänoikeustyöryhmälle. Komissio ja EU:n teollisoikeusvirasto tarkkailijoina.
 - Tekee tiivistä yhteistyötä kunkin EU-puheenjohtajamaan kanssa
 - Komission DG CNCT (evp Henna Virkkunen)
 - EUIPO, Tekijänoikeuden osaamiskeskus, Copyright View ym.
 - WIPO, tekoälykeskustelut (AI Conversations) ja muut aloitteet

- Hakee synergioita toimialojen hankkeiden kanssa (TEMS, STM, Copyright Delta ...)
- Edistää EU-rahoitusyhteistyötä (Digital, Horisontti jne.)
 - Apply AI Strategy for cultural, creative and media sectors, Data Union Strategy (DUS)
- Tuottaa käyttötapauksia (CITF First Project...)
 - CITF First Projectin tekniset vaatimukset validoidaan palautesessioissa sidosryhmillä ja toimitetaan yhdessä komissiolle, joka voi aloittaa standardisointia koskevan prosessin
- Yhteydenpito standardien edistämiseksi (European ICT Standardisation forum)

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Tekoälyyn liittyvien tekijänoikeudellisten kysymysten käsittely pienryhmissä

Pienryhmien loppuraportti lokakuu 2024

- Lainsäädäntö: Ehdotettu lakiin uutta sopimuslissenssisäännöstä, joka koskisi teksti- ja kuva-aineistojen käyttämistä tekoälyn kouluttamisessa ja kielimallien rakentamisessa.
- Teknologia: Tekijänoikeusinfrastruktuurin kehittämistoimenpiteet, joilla vahvistetaan tekijänoikeusjärjestelmän teknistä toimivuutta ja tehokkuutta tekoälyn aikakaudella.
- Luova työ: Koulutusta, tiedottamista ja selvityksiä, jotka liittyvät tekoälyn ja tekijänoikeuden rajapintoihin.

Toimenpiteiden toteuttaminen

- **Lainmuutokset**

- Teksti- ja kuva-aineistojen käyttöä tekoälyn kouluttamisessa koskeva erityinen sopimuslisenssisäännös on tunnistettu tärkeäksi teemaksi.
- Asia edellyttää kuitenkin huolellista kansallisen ja EU-tason työn yhteensovittamista ja lisäselvityksiä.
- Arvioinnissa tulee myös huomioida parhaillaan käynnissä oleva DSM-direktiivin arviointi.

- **Selvitykset**

- Persoonaa, ääntä ja liikettä koskevan lainsäädännön selvitys toteutetaan Tanskan puheenjohtajakauden yhteenvedosta ilmenneiden seikkojen pohjalta.
- Deepfake-ilmiöön liittyvät kysymykset ulottuvat tekijänoikeuden ulkopuolelle, ja niiden osalta tulee olla yhteydessä oikeusministeriöön.

- **Koulutus, tiedotus ja selvitykset luovilla aloilla**
 - Näitä tuetaan vuonna 2026 myönnettävillä hankeavustuksilla, jotka kohdistuvat tekijänoikeusjärjestelmän kehittämiseen.
- **Pienryhmätyön jatko**
 - Uusi pienryhmätyö keskittyy *"Vastuullisen tekoälyn käytön ja vastuullisten tekoälymallien kehittämisen pelisääntöihin"*. Työskentely noudattaa aiempien kierrosten mallia, mutta opetus- ja kulttuuriministeriön edustus olisi rajattua.
 - Käynnistys loppuvuosi 2025. Raportointi keväällä 2026.